

2023-07-18 Nr. NV-1803

ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: TAP-23-557(2) TAIS-23-5782(2)		DĖL SAVANORIŠKOS VEIKLOS ĮSTATYMO NR. XI-1500 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Pasirenkama ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta Data iš kalendoriaus	Pasirenkama ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☐ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Grąžinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybės programą	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Rengėjai poreikį tobulinti savanoriškos veiklos reglamentavimą grindžia statistine informacija, atliktų apklausų, tyrimų duomenimis apie savanoriškos veiklos būklę Lietuvoje. Taip pat būtinybe spręsti praktines problemas, su kuriomis susiduria savanorius priimančios organizacijos ir savanoriškos veiklos organizatoriai.

SADM suburta nevyriausybių organizacijų (NVO), tyrėjų, institucijų atstovų darbo grupė identifikavo šias pagrindines nedalyvavimo savanoriškose veiklose priežastis:

- ✓ veikiančios ilgalaikės savanoriškos veiklos programos numato ilgesnį privalomą veiklos laiką (intensyvumą), nei darbingo amžiaus asmenys gali skirti. 2021 m. duomenimis dauguma (32 proc.) savanorių yra jaunimas (14-24 m.), iš jų aktyviausiai įsitraukia šešiolikmečiai. Darbingo amžiaus asmenys dažniausiai įsitraukia į trumpalaikę, nereguliarią savanorišką veiklą dėl per aukštų reikalavimų ar prastos savanoriškos veiklos vadybos;
- ✓ dalyje visuomenės vyrauja neigiamas požiūris į savanorišką veiklą (23 proc. gyventojų savanorišką veiklą vertina, kaip neapmokamą darbą arba laiko švaistymą), egzistuoja savanoriškos veiklos organizatorių kompetencijų trūkumas, dažnai regionuose savanoriai vertinami kaip neapmokama darbo jėga. Organizatoriams trūksta kompetencijų dirbti su savanoriais, vengiama bendradarbiavimo su NVO.
- ✓ nepakankamas teisinis reguliavimas (neapibrėžta savanorio sąvoka, nėra ilgalaikės savanoriškos veiklos apibrėžimo, organizatoriams numatytos teisės ir pareigos neužtikrina veiklos kokybės, savanoriškos veiklos išlaidų kompensavimo mechanizmas kuria administracinę našą ir riboja nepasiturinčių savanorių galimybes dalyvauti savanoriškoje veikloje);
- ✓ teisinis reguliavimas neatitinka praktikoje vykdomos savanoriškos veiklos. Įstatymas buvo priimtas 2011 m. ir nuo to laiko ženkliai išsiplėtė savanoriškos veiklos mastas, formos, pakito savanoriškos veiklos poreikiai. Galiojantis teisinis reguliavimas neatliepia savanorystės sektoriaus poreikių, organizatoriai nevienodai traktuoja įstatymo normas ir formuoja skirtingas praktikas.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Siūloma (nuo 2024-01-01):

- Aiškiau reglamentuoti ilgalaikę savanorišką veiklą ir savanorišką tarnybą, atskiriant jas nuo trumpalaikės savanoriškos veiklos:
 - Ilgalaikė savanoriška veikla – veikla pagal sutartį, sudarytą ne trumpesniam kaip 60 d. terminui.
 - Savanoriška tarnyba – visuma priimančiosios organizacijos organizuojamų, koordinuojančiosios organizacijos koordinuojamų ir savanorio vykdomų savanoriškų veiklų, kurių trukmė – ne mažiau kaip 100 valandų per savanoriškos tarnybos programoje (tvirtina atitinkamos valdymo srities ministras) nustatytą laikotarpį.
- Apibrėžti priimančiosios organizacijos ir koordinuojančiosios organizacijos statusą ir pareigas:
 - Koordinuojanti organizacija – NVO, koordinuojanti ir užtikrinanti savanorių dalyvavimą priimančiųjų organizacijų organizuojamose savanoriškose veiklose.
 - Priimančioji organizacija – pelno nesiekiantis juridinis asmuo arba tarptautinės organizacijos filialas, atstovybė, organizuojantis savanorišką veiklą savanoriams, užtikrinantis jų asmeninį, profesinį tobulėjimą, juos konsultuojantis ir teikiantis jiems pagalbą.
- Nustatyti, kad savanoris negali tą pačią dieną, atlikdamas tas pačias funkcijas, dirbti pagal darbo sutartį ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu ir savanoriauti toje pačioje priimančiojoje arba

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

koordinuojančiojoje organizacijoje.

- **Nustatyti atvejus, kada privalo būti sudaryta rašytinė savanoriškos veiklos sutartis:** kai vykdoma ilgalaikė savanoriška veikla; vykdoma savanoriška veikla ir numatoma kompensuoti su savanoriška veikla susijusias išlaidas; sudaryti sutartį pageidauja viena iš šalių.
- **Įteisinti galimybę savanoriui, vykdančiam savanorišką tarnybą, iš anksto avansu apmokėti su savanoriška veikla patiriamas išlaidas** (*priklausomai nuo veiklos trukmės, bet kuri yra ne trumpesnė nei 4 val. per dieną.*).
- **Pagal vieningą Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatytą tvarką pripažinti savanorio dalyvavimą savanoriškoje veikloje kaip jo praktinio, savo veikla analogiško, darbo ir (ar) mokymosi patirtį.** Savanoriška veikla gali būti įskaityta kaip socialinė-pilietinė veikla, vykdyta pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro tvirtinamus bendrojo ugdymo planus.

Papildomų lėšų projektui įgyvendinti neppureiks.

Rengėjų pasiūlytos priemonės vertintinos kaip taiklios, siekiant spręsti tokias problemas, kaip, pvz., nepakankamas savanoriškos veiklos organizatorių bendradarbiavimas, nepakankama savanoriškos veiklos kokybė ir kt.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Rengėjai, pasiūlydami savanorio patirtų išlaidų finansavimo mechanizmą, nurodo, kad galimybė avansu apmokėti savanoriui savanoriškos veiklos išlaidas (*kelionės, nakvynės, maitinimo, pašto, ryšio*), numčius tai rašytinėje sutartyje, padės į savanorišką veiklą įsitraukti ekonominius sunkumus patiriantiems savanoriams ir sumažins administracinę našta organizatoriams. Įvertinus tai, kad, avansu skirtos lėšos gali neatitikti faktiškai patirtų savanorio išlaidų, projekte numatoma ir prievolė savanoriui nepanaudotas lėšas grąžinti veiklos organizatoriui.

Savanoriškos tarnybos išlaidų dydį ir atsiskaitymo tvarką nustatys savanoriškos tarnybos programą patvirtinęs ministras remiantis programos laiko apimtimi, veiklų reikalavimais ir programai skiriamų lėšų suma.

Praktika rodo, kad savanorišką veiklą organizuojančių organizacijų atranka vykdoma pagal su programa parengtą kriterijų sąrašą, nustatomos veiklai galimos išlaidos, jų dydis ir atsiskaitymo tvarka. Organizacijos kurioms suteikiama teisė vykdyti savanorišką veiklą gauna terminuotą patvirtinimą ir yra sistemingai tikrinamos veiklos metų bei siekiant pratęsti teisę organizuoti savanorišką tarnybą.

SADM numato parengti ir pradėti įgyvendinti savanoriškos tarnybos programą, skirtą darbingo amžiaus asmenims, kurios tikslas – didinti šios grupės asmenų dalyvavimą savanoriškoje veikloje, pasiekiant, kad 6 proc. gyventojų dalyvautų savanoriškoje tarnyboje.

STEBĖSENA

Rengėjai yra atlikę projekto teisinio reguliavimo poveikio vertinimą, taip pat pateikę informaciją apie numatomą stebėseną.

Siekiant įvertinti Įstatymo projekto pakeitimo poveikį ne rečiau kaip kas 4 metus bus atliekami tyrimai dėl savanoriškos veiklos organizavimo kokybės ir vertinamas asmenų įsitraukusių į ilgalaikę savanorišką veiklą rodiklis, siekiant, kad 2030 m. savanoriškoje veikloje dalyvautų nemažiau kaip 30 proc. gyventojų (2021 m. – 16,3 proc.), iš kurių nemažiau kaip 30 proc. dalyvautų ilgalaikėje savanoriškoje veikloje. Tikslių duomenų apie ilgalaikėje savanoriškoje veikloje šiuo metu veikiančių asmenų kiekį nėra dėl skirtingų tyrimuose taikomų metodologijų, nustatant ilgalaikės veiklos trukmę, intensyvumą.

Papildomai, Įstatymo projekte yra numatytas galiojančio teisinio reguliavimo poveikio ex post vertinimas (po 4 metų nuo Įstatymo įsigaliojimo).

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Viešosios konsultacijos nevykdytos.

Tačiau rengiant projektą dalyvavo socialinių partnerių, NVO atstovai (Lietuvos jaunimo organizacijų taryba, Maltos ordino pagalbos tarnyba, Nacionalinė NVO koalicija, Nacionalinis švietimo NVO tinklas, VšĮ „Socialinis veiksmas“, VšĮ „Actio Catholica Patria“), mokslininkai, tyrėjai.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Projektas suderintas su Aplinkos ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Finansų ministerija, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Teisingumo ministerija, Valstybine duomenų apsaugos inspekcija.

Argumentai dėl VšĮ „NVO teisės institutas“, asociacijos „Ateitininkų federacija“, Labdaros ir paramos fondo „Socialinių inovacijų Fondas“ ir asociacijos „Nacionalinis švietimo NVO tinklas“ pateiktų pastabų, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, pateikti derinimo pažymoje. Šios NVO siūlė apibrėžti kas yra trumpalaikė

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

savadoriška veikla; numatyti, kad savanoris turi atlyginti savanorystės metu jo sukeltą žalą priimančiai organizacijai ar tretiesiems asmenims; numatyti galimybę apmokėti (ne kompensuoti) su savanoryste susijusias išlaidas, taikant fiksuotus įkainius, visais atvejais ir kt.

Projektas tikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės ir Socialinės politikos grupės pastabas ir pasiūlymus (rengėjai turi patikslinti projektą pagal keletą Teisės grupės redakcinio / tikslinamojo pobūdžio pastabų)

PAŽYMĄ PARENGĖ

Daiva Buivydaitė-Garbštienė

Socialinės politikos grupė, vyresnioji patarėja